

/ Nieuwe leerweg vmbo

“LEREN BINNEN, MAAR OOK BUITEN DE SCHOOL!”

“We gaan ervoor zorgen dat het vmbo overzichtelijker wordt. De gemengde en theoretische leerwegen worden samengevoegd tot één nieuwe leerweg. Wanneer leerlingen straks van deze leerweg komen, willen we dat ze kennisgemaakt hebben met verschillende beroepenvelden. Niet alleen in hun klaslokaal, maar juist ook buiten de school,” aldus Susan van den Heuvel, projectleider bij OCW. In samenspraak met het veld ontwikkelt SLO een nieuw, praktijkgericht programma voor deze nieuwe leerweg in de vmbo-bovenbouw. Het programma is bedoeld om jongeren beter voor te bereiden op de keuze van de vervolgopleiding en op de manier van werken op mbo en havo. Leerplanontwikkelaar Monja Lize Antens is namens SLO verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de bijbehorende examenprogramma’s.

Tekst: René Leverink

In de nieuwe vmbo-leerweg volgen alle leerlingen een praktijkgericht programma waarin ze aan de slag gaan met realistische opdrachten van buiten de school. De leerlingen ontwikkelen verschillende vaardigheden en oriënteren zich op vervolgopleidingen en beroepenvelden. De ontwikkeling van de nieuwe leerweg maakt deel uit van het programma Sterk Beroepsonderwijs, gericht op een toekomstbestendig, gevarieerd en aantrekkelijk beroepsonderwijs (vmbo-mbo) in de regio. Naast de nieuwe leerweg wordt in dit bredere programma gewerkt aan doorlopende leerroutes vmbo-mbo, en samenwerking in de regio tussen vmbo-mbo en het werkveld. Naast de verrijking door het praktijkgerichte programma wordt ook de overzichtelijkheid van het vmbo verbeterd. Susan: “We willen het stelsel eenvoudiger maken. Het vmbo telt vier leerwegen, maar feitelijk drie niveaus. De gemengde en de theoretische leerwegen zijn namelijk gelijkwaardig. De diploma’s zijn evenveel waard, de doorstroomrechten zijn gelijk. Het enige is dat de tl- of, zo je wilt, mavoleerlingen een theorievak meer hebben en de gl’ers in plaats daarvan een beroepsgericht programma. Het gaat dus maar om één vak, maar het gevoel erover is totaal verschillend. Gemengde leerweg, theoretische leerweg en mavo worden daarom straks één geheel in één nieuwe leerweg. Hoe die gaat heten, weten we nog niet. Suggesties zijn welkom.”

Oriëntatie op opleiding, arbeid en beroep

SLO heeft samen met de VO-raad, Stichting Platforms vmbo en het Platform-TL een kader ontwikkeld voor de praktijkgerichte programma’s. Dit is te vinden op www.sterkberoepsonderwijs.nl. Het doel daarvan is voor vakken vast te stellen waar ze aan moeten voldoen om een plek te krijgen in het aanbod aan praktijkgerichte programma’s. Monja Lize: “In het algemeen geldt dat ze

een brede oriëntatie moeten bieden op de wereld van opleiding, arbeid en beroep. De opdrachten die de leerlingen gaan uitvoeren krijgen een bijzonder levensecht karakter en komen uit het bedrijfsleven, vervolgonderwijs, instellingen, vrijwilligersorganisaties en overheid, kortom uit alle geledingen van het maatschappelijke beroepenveld. Het is de bedoeling dat scholen samen met die partners opdrachten ontwikkelen voor de praktijkgerichte programma’s. Een bedrijf levert bijvoorbeeld een probleem en de leerlingen gaan proberen dat probleem op te lossen. Daarbij moeten de leerlingen eerst onderzoeken wat het probleem precies inhoudt, aan welke eisen de oplossing moet voldoen en wat nodig is om de oplossing daadwerkelijk te realiseren. Op die manier vergaren ze kennis en leren ze meteen hoe ze die kennis in de praktijk kunnen toepassen. Ik noem een voorbeeld: een gemeente vraagt om een stadswandeling die niet heel veel tijd kost maar wel de toeristen langs alle interessante plekken stuurt. Of een sauzenfabriek die een nieuwe saus wil voor de frietjes. De leerlingen gaan bij de fabriek kijken hoe sauzen gemaakt worden en onderzoeken wat wel en niet mogelijk is qua ingrediënten en smaakcombinaties. Uiteindelijk wordt de door de leerlingen ontwikkelde saus echt door de fabriek in productie genomen. Deze voorbeelden komen uit pilotscholen die het nieuwe programma uitproberen. ‘We doen het voor het eggie!’ was de reactie van de verraste leerlingen. Het mooie aan dit soort realistische opdrachten is dat je ze als school in meerdere programma’s kunt uitwerken.” Susan: “De ervaring leert dat veel bedrijven en instellingen bereid zijn hieraan bij te dragen. Ook vanuit die hoek is er veel draagvlak en enthousiasme voor deze nieuwe ontwikkeling. Het bedrijfsleven heeft er alle baat bij dat jongeren zich gericht en bewuster oriënteren op hun opleiding en beroepsperspectief.” »

Jong en oud

Een verpleeghuis zoekt een oplossing voor bewoners die moeite hebben om dingen van de vloer op te pakken. De vraag komt terecht bij een vmbo-school in de regio en wordt omgezet in een opdracht voor een praktijkgericht programma, waarbij een verbinding wordt gelegd tussen Zorg & welzijn en Technologie & toepassing. In een later stadium kan ook Economie & ondernemen erbij betrokken worden. De leerlingen leggen contact met een plaatselijke onderneming in ergonomische hulpmiddelen. Ze gaan naar het verpleeghuis om ter plekke vast te stellen waar en wanneer er precies behoefte is aan zo’n hulpmiddel en aan welke eisen het moet voldoen. Bij de ondernemer gaan ze het productieproces bekijken. De leerlingen gaan aan de slag en presenteren een ontwerp dat door zowel verpleeghuis als producent positief wordt ontvangen. Het bedrijf belooft te investeren in de verdere ontwikkeling ervan. De school nodigt de ondernemer uit mee te denken over de beoordeling van de opdracht.

Veel draagvlak

In december start een grootscheepse pilot waaraan 136 scholen deelnemen. Na de voorbereiding in de eerste helft van 2021 zullen de praktijkgerichte programma's in het nieuwe schooljaar in het derde leerjaar gaan draaien. De pilot duurt tot en met het schooljaar 2023-2024. Daarna gaan gl, tl en mavo in de bovenbouw op in de nieuwe leerweg. Althans, dat is de bedoeling. Is er eventueel nog een weg terug? Susan: "We merken dat er veel draagvlak is. We hebben ook niet voor niets meer dan driehonderd aanmeldingen gehad voor de pilots! Wij willen dat alle leerlingen, onafhankelijk van school of regio, straks een praktijkgericht programma gaan volgen. De meerwaarde wordt breed onderschreven. De weg terug is voor ons dan ook geen optie."

Wat gaat de invoering van de nieuwe leerweg betekenen voor de leraren? Monja Lize: "Eerlijk is eerlijk, de werkdruk zal in de aanvangsfase wat toenemen. Maar van

degenen die er nu al bij betrokken zijn, horen we dat ze ontzettend veel plezier beleven aan de extra uitdaging in hun werk. Ze voelen zich niet meer de klassieke leraar, maar een coach." Susan vult aan: "Ik hoor van veel docenten en schoolleiders dat ze graag aan de slag willen met de vernieuwing en de praktijkgerichte programma's. Ook buiten de pilots. Op verschillende scholen zijn ze al met een team aan de slag om te kijken welke kant zij op willen straks. Zij gaan zelf al aan de slag door netwerken in de regio op te bouwen en opdrachten te ontwikkelen met vervolgonderwijs en arbeidsmarktpartijen. Ze maken hun eigen onderwijs. Dat vraagt wat, maar het geeft ook heel veel energie. Hetzelfde geldt voor de leerlingen. En hun ouders. Sommigen komen vanuit hun werk of omgeving zelf met opdrachten."/>

 [Meer informatie: m.antens@slo.nl](mailto:m.antens@slo.nl)

Jongeren positief over nieuwe leerweg

In opdracht van OCW heeft adviesbureau YoungWorks onderzocht hoe jongeren aankijken tegen de nieuwe leerweg. Ze leren nu veel theorie, maar niet hoe ze die kunnen toepassen in de praktijk, zo geven ze aan. Vaardigheden als zelfstandig werken, plannen, samenwerken en presenteren, komen onvoldoende aan bod. De nieuwe leerweg speelt volgens de ondervraagde jongeren sterk in op de behoefte aan praktische vaardigheden. Ze zien daarom toegevoegde waarde in de praktijkgerichte programma's in de nieuwe leerweg. Ze verwachten ervaring op te doen die niet alleen van pas komt in hun vervolgonderwijs, maar later ook in hun beroep. Verder denken de bevroegde jongeren dat ze in de nieuwe leerweg, meer dan nu, zullen ontdekken wat verschillende werkvelden inhouden. Ook verwachten ze meer inzicht te krijgen in hun eigen kwaliteiten. De nieuwe leerweg komt tegemoet aan de wens van veel jongeren om (werk)ervaring op te doen buiten het klaslokaal.

"Supergoed idee dit. Want na het vmbo gaan de meesten toch een praktijkgerichte opleiding volgen. Het is heel fijn om al een beetje te weten wat dat inhoudt en ervaring op te doen. Dan kun je op het mbo snel van start."

Neil, vmbo-tl

"Door opdrachten in verschillende werelden te doen, kan ik beter mijn opties voor na het vmbo vergelijken. Op basis van mijn eigen ervaringen. Mijn mentor heeft weleens over de opties na het vmbo verteld, maar ik ben dat eigenlijk alweer vergeten. Je hebt er veel meer aan als je zelf dingen ervaart." **Jaslin, vmbo-gl**

De rapportage: *Jongerenperspectief op de nieuwe leerweg* is te vinden op www.sterkberoepsonderwijs.nl.

